

Advies

**Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
07 juli 2022**

Advies over het voorontwerp van decreet over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk

---

Op zijn plenaire vergadering van 5 mei 2022 kreeg de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk toelichting bij de krachtlijnen van het decreet sociaal-cultureel volwassenenwerk.

De SARC werd op 2 juni 2022 ter voorbereiding op de eerste principiële goedkeuring door de Vlaamse Regering om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet over de subsidiëring van het sociaal-cultureel volwassenenwerk, zoals bijgevoegd bij dit advies.

De sectorraad is tevreden dat de ontwerp tekst vooraf werd voorgelegd ter advies. De SARC behoudt de vrijheid om, indien noodzakelijk, op eigen initiatief opnieuw advies uit te brengen na besluitvorming door de Vlaamse Regering.

De hoofdlijnen van het advies werden bepaald op de plenaire vergadering van 5 juni. Daarna ging een werkgroep aan de slag op 15 juni. Het advies werd verfijnd en gefinaliseerd op de plenaire vergadering van 30 juni.

CONTEXT

De Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk bracht in 2019 advies¹ uit over het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk. In zijn advies ging de sectorraad dieper in op de ambities uit het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024 met betrekking tot het tegengaan van segregatie en het vergroten van de autonome beslissingsbevoegdheid van de Vlaamse Regering.

Het voorliggend ontwerp van decreet heeft als leidende principes het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024, de evaluatie van de visitatie- en beoordelingsprocedures (2018-2020) en de herijking van de sectordecreten.

---

¹ Advies over het voorstel van decreet tot wijziging van het decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk, 25 november 2019, https://www.vlaanderen.be/sarc/system/files/import20191125_Advisie_wijziging_decreet_SCvW.pdf

ADVIES

I. INLEIDEND

De voorgestelde wijzigingen aan het beoordelingskader naar aanleiding van de evaluatie van de visitatieronde van 2018 en de beoordelingsronde van 2020, geven volgens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk wel degelijk aanleiding tot een optimalisatie van het decreet. De sectorraad blijft waakzaam voor de concrete impact van het decreet in het veld.

In de memorie van toelichting wordt op een verdienstelijke manier getracht om handvaten en houvast in te bouwen, toch kenmerkt het decreet zich nog door te veel onduidelijkheden. Vage en algemene begrippen zorgen ervoor dat men zich met (de uitvoering van) het decreet op glad ijs begeeft. In onderstaand advies gaat de sectorraad inhoudelijk dieper in op enkele angelen in het decreet die een stabiele en rechtszekere uitvoering ervan in gevaar brengen. Het decreet laat nog te veel definiëringen open voor interpretatie; wat is bijvoorbeeld maatschappelijk relevant, en op welke grond wordt beslist wanneer een thema niet langer voldoende relevantie heeft? Dit biedt voor potentiële indieners onvoldoende houvast om een correcte inschatting te maken of het initiatief een plaats heeft in voorliggend decreet én laat ruimte voor politieke willekeur, wat niet strookt met het cultuurpact. En kan het sociaal-cultureel werk nog ten volle zijn rol als civiele actor opnemen wanneer de subsidievorken worden losgelaten en de autonome politieke beslissingsbevoegdheid primeert? Bovendien zijn er een aantal ongefundeerde associaties opgenomen. Er is bijvoorbeeld tot op heden geen enkel onderzoek dat aantoonde dat initiatieven die zich op etnisch-culturele afkomst organiseren segregatie in de hand werken, juist het tegendeel is bewezen. Tot slot vindt de sectorraad het verontrustend dat elke verwijzing naar kansengroepen wordt weggelaten binnen de geplande decreetswijziging. Het is de taak van de Vlaamse overheid om het recht op participatie van kansengroepen te faciliteren door het verlagen van participatiedrempels in plaats van het verhogen van participatiedrempels. We verwijzen hiervoor ook naar de aanbevelingen in de armoedetoets van 2016 die het Netwerk tegen Armoede op de decreetswijziging heeft toegepast.

II. TERUGPLOOIEN OP ETNISCH-CULTURELE AFKOMST EN SEGREGATIE BEVORDEREN

Het decreetsvoorstel uit 2019 lokte in het Vlaams Parlement reeds discussie uit omwille van de vermelding dat initiatieven die zich 'louter terugplooiën op etnisch-culturele afkomst segregatie in de hand werken' niet langer subsidies zouden krijgen. De Kamer en de Senaat verklaarden de motie tot verklaring van discriminatie om ideologische en filosofische redenen onontvankelijk. Er werd vastgesteld dat begrippen zoals "etnisch-culturele afkomst" en "terugplooiën" willekeur mogelijk maken/in de hand werken.

Voorliggend voorstel van decreet bouwt grotendeels verder op de in 2019 voorgestelde wijzigingen en wil uitvoering geven aan de ambities uit het Vlaams Regeerakkoord:

“Het Vlaamse integratiebeleid wil mensen niet aanspreken op hun etnisch-culturele herkomst, maar streeft integendeel naar een inclusieve samenleving. Initiatieven die zich

terugplooiën op etnisch-culturele afkomst en segregatie in de hand werken, worden daarbij niet meer gesubsidieerd vanuit de Vlaamse overheid.”

Deze elementen worden in het voorstel van decreet opgenomen in de doelstelling van het decreet (artikel 4):

“Dit decreet heeft tot doel bij te dragen aan een duurzame, inclusieve, niet-gesegregerde, solidaire en democratische samenleving door de civiele samenleving te versterken. De gemeenschappelijke sokkel van waarden, fundamentele rechten en vrijheden, gestoeld op grondbeginselen als het recht op vrije meningsuiting, de gelijkheid tussen man en vrouw, de scheiding van kerk en staat, en ook het bieden van gelijke kansen, het uitsluiten van discriminatie en het bestrijden van racisme, vormt hiervoor het kader.

Dit decreet doet dat door sociaal-culturele volwassenenorganisaties binnen de civiele samenleving te erkennen en te subsidiëren. Zij nemen een verbindende, kritische en laboratoriumrol op in de samenleving, en zetten vanuit een civiel perspectief in op sociaal-culturele participatie. Dit draagt bij aan emancipatie, dialoog van mensen en groepen, gedeeld burgerschap en het tot publieke zaak maken van gedeelde samenlevingsvraagstukken.”

Bijkomend wordt bij de subsidievoorwaarden voor werkingsubsidies (art. 15) ook de brugfunctie van organisaties opgenomen en wordt gespecificeerd dat:

“De organisatie neemt een brugfunctie op in de samenleving. Organisaties die segregierend werken door louter terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst komen dus niet in aanmerking voor subsidie.”

Deze laatste omschrijving zet een negatieve toon, die in schril contrast staat met het positieve verhaal dat het sociaal-cultureel volwassenenwerk dagelijks brengt. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk is pionier in bonding en bridging. De diversiteit van verenigingen toont aan hoe individuen zich verenigen rond gemeenschappelijke kwesties of specifieke doelgroepen (sociaal-economische status, leeftijd, geslacht, enz.). Het voortdurende proces van het samenbrengen en intern versterken (bonding) en het naar buiten treden (bridging) is de sterkte van het werkveld en draagt bij tot een democratische en inclusieve samenleving². De negatieve connotatie van formuleringen zoals ‘louter terugplooiën op’ en ‘segregatie bevorderen’ strookt niet met de positieve streefdoelen van het sociaal-cultureel werk. De associatie tussen ‘initiatieven die zich louter terugplooiën op etnisch-culturele afkomst’ en ‘segregatie in de hand werken’ is problematisch omdat dit ongefundeerd is, juist het tegendeel is bewezen. Onderzoek (Kostet et al., 2018³; Van

---

² Socius, Etnisch-culturele federaties zijn essentieel voor divers sociaal-cultureel landschap, 25 november 2019, <https://socius.be/etnisch-culturele-federaties-zijn-essentieel-voor-divers-sociaal-cultureel-landschap/>

³ Kostet, I.; Nys, K.; Verhaegen, I.; Van Puyenbroeck J. (2018). Persoonlijke netwerkversterking bij mensen in armoede. Een overzicht van werkmodellen en een sterkte-zwakke analyse door ervarings- en praktijkdeskundigen. Geraadpleegd op 24/06/2022 van https://armoede.vlaanderen.be/sites/default/files/media/Netwerkversterking-eindrapport-finaal_0.pdf

Raemdonck, 2022⁴) toont aan dat plaatsen waar kansengroepen zich kunnen verenigen, hefboomen zijn voor hun verdere ontwikkeling en integratie in de maatschappij. Het is de taak van de Vlaamse overheid om het recht op participatie van kansengroepen te faciliteren door het verlagen van participatiedrempels in plaats van het verhogen van participatiedrempels.

De negatieve connotatie van het begrip, dat uitgaat van een gedwongen uitsluiting, staat in schril contrast met een positieve benadering waarbij een werkvorm (bonding) wordt gehanteerd om emancipatie te bevorderen en verbinding te creëren. Het huidige decreet definieert bridging bovendien als één van de drie basisrollen. Het huidige decreet heeft zijn sterkte op dat vlak bewezen. Er werd sinds het begin van de huidige regeerperiode *“bij geen enkele organisatie vastgesteld dat er louter werd teruggeplooid op de eigen etnische groep of segregierend/niet-inclusief werd te werk gegaan”*.⁵ Blijkbaar kon deze laatste vaststelling al afgeleid worden op basis van de evaluaties en beoordelingen in het huidige decreet.

De sectorraad wijst op de positieve emancipatorische kracht van bonding en de inherente aanwezigheid van bridging in het sociaal-cultureel volwassenenwerk en vraagt omwille van bovenstaande argumentatie, om **de term segregatie niet te hanteren**.

De Sectorraad Sociaal-Cultureel werk heeft enkele **fundamentele bezwaren** tegen de formulering in artikel 3 en artikel 15.

Het **gelijkheidsbeginsel** of non-discriminatiebeginsel van de grondwet houdt in dat allen die zich in dezelfde feitelijke toestand verkeren op dezelfde wijze moeten worden behandeld, met dien verstande dat een onderscheid naar bepaalde categorieën wel geoorloofd is indien dit onderscheid niet willekeurig, dus op grond van objectieve criteria wordt verantwoord. De subsidievoorwaarde ‘niet louter terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst’ kan dus als een discriminatoire subsidievoorwaarde worden beschouwd, indien geen objectieve rechtvaardiging kan worden gegeven waarom alleen deze subsidievoorwaarde wordt opgelegd, en niet bijvoorbeeld “het niet terugplooiën op de seksuele voorkeur, op de leeftijd, op de linguïstische voorkeur, op de levensbeschouwelijke en ideologische overtuiging”. De sectorraad wijst op een fundamenteel probleem in de expliciete en exclusieve koppeling van de termen ‘etnisch-culturele afkomst’ en ‘segregierend werken’. Is het **evenredig** om het ene “niet-terugplooiën” wel als subsidievoorwaarde op te leggen, en het andere “niet-terugplooiën” niet? En wat wordt in essentie met dit criterium toegevoegd, daar waar het decreet al spreekt over inclusie, gemeenschapsvorming, verbinding,...?

De diversiteit en thema’s en identiteitskenmerken waarrond individuen zich in *safe spaces* terugtrekken, om vervolgens versterkt opnieuw naar buiten te treden is één van de wezenskenmerken van het sociaal-cultureel werk. Het expliciet vermelden van één identiteitskenmerk, de etnisch-culturele afkomst, gekoppeld aan de term segregatie, zorgt ervoor dat één specifieke groep van initiatieven geïsoleerd wordt als zijnde de oorzaak voor segregatie. Segregatie kan ook ontstaan op basis van andere elementen van de meerlagige identiteit. Het ogenschijnlijk exclusief causaal verband met de etnisch-culturele afkomst, zorgt voor een probleem

---

⁴ Van Raemdonck (2022). Analysing social work practices through the lens of the Capability Approach: Insights from fieldwork in South Africa and Belgium. PhD in Social Work and Welfare Studies at the University of Antwerp

⁵ Vlaams Parlement, SCHRIFTELIJKE VRAAG nr. 14 van CHRIS JANSSENS aan JAN JAMBON, 1 oktober 2021, <https://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1763624>

van discriminatie. Bridging als generieke voorwaarde is zeer legitiem, indien ze ook expliciet generiek wordt geformuleerd (zoals gebeurt in de definiëring van de verplichte “verbindende rol” (art 3, 14°).

De pertinentie van het criterium kan in vraag worden gesteld:

Het begrip “etnisch-culturele afkomst” wordt niet gedefinieerd. “Etnisch-culturele afkomst” is een begrip dat niet voorkomt in de Vlaamse regelgeving. Een definitie is dan ook noodzakelijk voor een goede toepassing van het decreet. De Vlaamse identiteit is immers ook gestoeld op etnisch-culturele afkomst. Of moet het begrip gelijk worden gesteld aan “etnisch-culturele minderheid”, een begrip dat wel in de Vlaamse regelgeving voorkomt. En gaat het om het louter terugplooiën op (om het even welke en hoe divers ook) etnisch culturele afkomst of om één etnisch-culturele afkomst?

De bewering dat verenigingen die zich organiseren rond etnisch-culturele afkomst niet bijdragen aan de emancipatie van mensen en groepen en aan de versterking van een democratische, inclusieve en duurzame samenleving, kan ten gronde in vraag worden gesteld. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt die stelling niet te kloppen. De sectorraad verwijst naar het emancipatorische karakter van initiatieven die gebruik maken van werkvormen die uitgaan van bonding en die daardoor de indruk kunnen wekken segregierend te zijn. Grote ogenschijnlijk segregerende initiatieven (vb. de vrouwenbeweging) vormden in historische context net de motor voor emancipatie.

- › Indien etnisch-culturele afkomst niet kan worden gemeten (GDPR verbiedt dat overigens), waaruit moet dan blijken dat verenigingen zich terugplooiën (hun leden, hun activiteiten, hun naam, hun...)?

De vaagheden en niet-definieerbare termen zetten de deur open voor willekeur. Dit kan ertoe leiden dat het decreet zijn doel mist of onbedoelde bijwerkingen creëert.

De objectieve rechtvaardiging van dit criterium is afhankelijk van de legitimiteit van de doelstelling en de pertinentie en evenredigheid van de maatregel. Uit bovenstaande mag blijken dat de sectorraad adviseert om met dit voorontwerp van decreet niet over één nacht (glad) ijs te gaan en, in tegenstelling tot wat de memorie van toelichting op pagina 20 doet uitschijnen, een grondige preventieve impactanalyse uit te voeren op de grondrechten en het gelijkheidsbeginsel.

III. AUTONOME POLITIEKE RUIMTE

De beslissingsautonomie van de Vlaamse Regering, ingeschreven in het regeerakkoord, krijgt verdere vertaling in voorliggend voorstel van decreet.

Het civiel perspectief is het primair uitgangspunt van het decreet en gaat uit van een democratie met een open civiele ruimte tussen overheid, markt en de privésfeer, waarin burgers zelf initiatieven kunnen ondernemen rond publieke kwesties die hen ter harte gaan. Sociaal-culturele volwassenenorganisaties worden in de memorie van toelichting expliciet benoemd als civiele actoren die vanuit hun missie en visie een eigen plaats innemen in het democratische proces. Ze doen dit door autonoom praktijken te ontwikkelen die op kleine of grote schaal soms moeilijke maatschappelijke kwesties aanpakken en deze naar voren te schuiven op de publieke agenda. Dit civiel perspectief als basis van het decreet is volgens de sectorraad moeilijk combineerbaar met de

doorgedreven autonome beslissingsbevoegdheid van de Vlaamse Regering zoals in het voorliggend decreet gestipuleerd.

De sectorraad formuleert enkele **fundamentele opmerkingen en bedenkingen**:

- › Het decreet vermeldt ontvankelijkheids- en subsidievoorwaarden, dit is de eerste inrijpoort voor organisaties om verder beoordeeld te kunnen worden. Het is belangrijk (zo stelt ook de Raad van State) dat een aanvrager van een subsidie in redelijkheid moet kunnen inschatten in welke mate hij aan het criterium voldoet. De sectorraad wijst er op dat die inschatting niet zuiver te maken valt.
- › Het Cultuurpact (art. 11) stelt dat de regels inzake erkenning en subsidiëring slechts vastgesteld mogen worden krachtens een decreet⁶. Een advies⁷ van de Raad van State bij het Kunstendecreet stelt dat de nadere bepaling van de subsidievoorwaarden, beoordelingscriteria en erkenningsvoorwaarden door de regering enkel de precisering kan betreffen van de in het aan te nemen decreet bepaalde criteria. De procedure voor het verlenen van subsidies mag niet in zijn geheel aan de regering worden toevertrouwd. Ook in een advies⁸ bij het decreet Sociaal-Cultureel Volwassenenwerk beklemtoont de Raad van State dat de precisering van beoordelingscriteria door de regering nooit tot doel kan hebben om nieuwe aspecten of deelaspecten toe te voegen. Het laat de Vlaamse Regering toe om concretisering aan te brengen zonder evenwel afbreuk te doen aan de algehele draagkracht van het beoordelingselement.
- › Enerzijds zijn er de beoordelingscommissies die zich aan “richtsnoeren” moeten houden (de combinatie van evalueren en beoordelen bepaalt of zij in hun subsidieadvies de organisaties mogen laten dalen of stijgen). Anderzijds is er de Vlaamse Regering die “gemotiveerd kan afwijken” en waarvoor geen enkel richtsnoer geldt. De commissies hebben een zekere interpretatieruimte, net zoals de Vlaamse Regering, maar diezelfde Vlaamse Regering is dan wel verplicht om dezelfde criteria te hanteren en dus ook de richtsnoeren van de commissies én om de gelijkheidsregel toe te passen (de criteria worden voor alle organisaties op dezelfde manier toegepast). Ook in een eerder arrest⁹ oordeelde de Raad van State in 2006 dat binnen het Kunstendecreet de Vlaamse Regering wel moet verduidelijken waarom zij de beslissing van de adviescommissie niet volgt en daarbij gebonden is aan dezelfde criteria. Bovendien is het omwille van de gelijkheidsregel niet alleen vereist dat de beoordeling op

---

⁶ Decreet van 28 januari 1974 betreffende het cultuurpact; <https://www.cultuurpact.be/nl/wetgeving/decreet-van-28-januari-1974>

⁷ Raad van State, advies 68.570/3 van 5 februari 2021 over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘over de ondersteuning van de professionele kunsten’, <http://www.raadvst-consetat.be/dbx/adviezen/68570.pdf#search=kunsten>

⁸ Raad van State, advies 61.175/3 van 25 april 2017 over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk, <http://www.raadvst-consetat.be/dbx/adviezen/61175.pdf#search=%22sociaal-cultureel%22>

⁹ Raad van State, arrest nr. 153.324 van 9 januari 2006, <http://www.raadvst-consetat.be/Arresten/153000/300/153324.pdf#xml=http://www.raadvst-consetat.be/apps/dtsearch/getpdf.asp?DocId=11201&Index=c%3a%5csoftware%5cdtsearch%5cindex%5carrst%5f%5c&HitCount=1&hits=93f+&17474520222711>

grond van dezelfde selectiecriteria gebeurt, maar ook dat de selectiecriteria daarbij op dezelfde manier worden toegepast¹⁰.

De regering/minister zal moeten voldoen aan de materiële en formele motiveringsplicht en zal dus op basis van de in het decreet bepaalde beoordelingscriteria moeten staven waarom zij afwijkt van de redenering van de beoordelingscommissie die gestaafd is op dezelfde beoordelingselementen.

Bijgevolg rijst de vraag hoe een regering/minister gemotiveerd kan afwijken van de beoordeling van een adviescommissie die zich uitsprekt op basis van deze zuiver kwalitatieve beoordelingscriteria die per definitie bij decreet moeten worden bepaald, zonder andere beoordelingscriteria in rekening te brengen of deze impliciet toe te voegen. Een regering of minister balanceert hier per definitie op een slappe koord.

- › Indien niet is voldaan aan de ontvankelijkheidsvoorwaarden en subsidievoorwaarden, dan volgt automatisch een advies tot niet subsidiëring. De overige voorwaarden worden bijgevolg niet mee beoordeeld. Het is niet duidelijk hoe de Vlaamse Regering in deze context nog (op positieve wijze) gemotiveerd kan afwijken van deze beslissing. De sectorraad pleit er voor om toch alle beoordelingscriteria te beoordelen (bv. in het kader van repliek).
- › Het huidige decreet gaat uit van vorken waarbinnen subsidies kunnen dalen of stijgen (maximaal 25 procent dalen of stijgen bij een positieve beoordeling, met of zonder aanbevelingen). De algemene memorie van toelichting (waarin onder meer sprake is van (soms) trage processen en de noodzaak van een zekere continuïteit, net zoals het civiel perspectief) geeft voldoende kapstukken en motieven om te argumenteren dat de subsidies voor een positief beoordeelde organisatie (al dan niet met aanbevelingen) niet met meer dan 25 procent kan dalen. Dit doet geen afbreuk aan het belang om een voldoende dynamisch decreet voor ogen te houden, dat ruimte geeft voor weloverwogen instroom en uitstroom van organisaties op kwalitatieve gronden: zo gaat het decreet er, zowel bij de evaluatie als bij de beoordeling, van uit dat de subsidies voor organisaties die kwalitatief negatief geëvalueerd/beoordeeld worden stopgezet kunnen worden én voorziet het decreet niet in een bij voorbaat vastgelegde kwantitatieve rem op nieuwe instromers (noch op het aantal potentiële instromers, noch op het toegekende subsidiebedrag).

Het voorstel van decreet werd in lijn gebracht met de herijkingsoefening voor de drie grote sectordecreten. Die herijking moet zorgen voor meer zogenaamde atletische decreten, waardoor heel wat bepalingen naar het uitvoeringsbesluit worden verschoven, en dus worden gedelegeerd aan de Vlaamse Regering. Mede omwille van bovenstaande argumentatie, meent de sectorraad dat minstens volgende aspecten in het decreet thuishoren:

- › De uitwerking van de repliekprocedure zal in het uitvoeringsbesluit worden omschreven. De sectorraad vraagt om (minstens in de memorie van toelichting) de krijtlijnen vast te leggen: hoe ver kan die repliek gaan? Wie kan repliceren? Waarop kan worden gerepliceerd? Het is

---

¹⁰ Raad van State, arrest nr. 249.047 van 25 november 2020, <http://www.raadvanstate.be/arr.php?nr=249047>

belangrijk dat het dialoogprincipe volwaardig kan verlopen, zowel bij de evaluatie als bij de beoordeling. Artikel 11 van het Cultuurpact¹¹ stelt dat zowel de voorwaarden als de procedure voor erkenning en subsidiëring door een decreet moeten worden bepaald. Het repliekrecht is een wezenlijk onderdeel van de procedure.

- › De subcriteria bij de beoordelingscriteria verdienen een duurzame basis in het decreet.. We verwijzen hierbij ook naar het advies van de Raad van State bij het decreet van 7 juli 2017¹².
- › De Vlaamse Regering kan volgens het voorontwerp van decreet (art. 24, art. 27) het belang bepalen van de verschillende beoordelingscriteria. Vermoedelijk ligt dit in lijn met de huidige ‘elementaire criteria’. Dit is een wezenlijk element van het decreet, en dient daar een plaats te krijgen (Cultuurpact). We gaan hier ook dieper op in bij de artikelsgewijze bespreking.
- › Artikel 30 geeft de Vlaamse Regering de mogelijkheid om één of meerdere kwaliteitslabels te erkennen voor de zakelijk-financiële werking van de sociaal-culturele volwassenenorganisaties. De Vlaamse Regering kan per erkend kwaliteitslabel de wijze bepalen waarop de beoordelingscriteria worden toegepast bij de beoordeling en de evaluatie. Dit artikel is te vaag en vrijblijvend en zal effect hebben op de beoordelingscriteria, en moet dus decretaal worden geregeld.

IV. ARTIKELSGEWIJZE OPMERKINGEN

Art. 3: definities

- › Het begrip doelgroep wordt, in tegenstelling tot in het huidige decreet, niet meer gedefinieerd, net zoals het begrip kansengroep. Nochtans verwijst artikel 67 nog naar beide begrippen .
- › In het huidige decreet moeten organisaties kiezen tussen het bereik van een groot publiek of het bereik van kansengroepen. Dit wordt gewijzigd naar ‘sociaal-culturele participatie van iedereen’. Het begrip kansengroepen verdwijnt uit het decreet, en zo ook de expliciete trigger. Nochtans zet een relevant deel van de sector volop in op het werken met kansengroepen wat een belangrijk aandachtspunt blijft. Binnenkort ligt ook het Participatiedecreet op de werktafel. Indien ook dat flankerend beleid voor kansengroepen wordt afgebouwd, resten er nog weinig duidelijke beleidsimpulsen voor kansengroepen. De sectorraad beveelt aan om, met respect voor het civiel perspectief, het begrip “kansengroep” zichtbaar te integreren in het decreet. Daar waar in het huidige decreet vier kansengroepen expliciet worden vermeld¹³, zou in dit voorontwerp van decreet kunnen worden verwezen naar de meer algemene omschrijving, bijvoorbeeld deze die ook de vrijetijdsmonitor hanteert: “Tot een kansengroep behoren personen die vanwege een of meerdere gemeenschappelijke persoons- of situationele kenmerken feitelijk ongelijke kansen hebben

---

¹¹ <https://www.cultuurpact.be/nl/wetgeving/decreet-van-28-januari-1974#Hoofdstuk%20V>

¹² Raad van State, advies 61.175/3 van 25 april 2017 over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk, <http://www.raadvst-consetat.be/dbx/adviezen/61175.pdf#search=%22sociaal-cultureel%22>

¹³ Decreet van 7 juli 2017 houdende de subsidiëring en erkenning van het sociaal-cultureel volwassenenwerk, Art. 2, 24°.

op het vlak van participatie”¹⁴ De stelling in de nota aan de Vlaamse Regering dat het decreet niet onderhevig is aan de Armoedetoets, lijkt kort door de bocht en ligt alleszins niet in lijn met de motivering om bij de voorbereiding van het huidige decreet van 7 juli 2017 wel een armoedetoets te organiseren¹⁵.

- › Artikel 15 vermeldt drie subsidievoorwaarden op basis waarvan verdere beoordeling kan worden tegengehouden¹⁶ (hoofdzakelijk werken in de vrije tijd; een bovenlokale sociaal-culturele werking van minstens twee jaar; een brugfunctie opnemen en niet segregeren door louter terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst). Het hoeft geen betoog dat deze voorwaarden dus een belangrijke bepalende rol kunnen spelen in de advisering en beslissing. De sectorraad stelt voor om ‘en niet segregeren door louter terug te plooiën op etnisch-culturele afkomst’ te schrappen (zie boven).
- › Wat het begrip vrije tijd betreft, verwijzen we naar de verdere verduidelijkingen in de memorie van toelichting bij het decreet van 7 juli 2017 (inclusief de concrete voorbeelden waaruit de potentiële relevantie voor het missiegedreven werken met multiplicatoren wordt geduid). De sectorraad stelt voor om deze interpretatie ook in de memorie van toelichting (p 29) te laten doorlopen door de zinsnede “...zich toch buiten de vrije tijd afspeelt” aan te vullen met “(bijvoorbeeld door het werken met multiplicatoren)”.
- › In de memorie van toelichting wordt bij de kritische rol (pagina 14) best expliciet opgenomen dat, afhankelijk van de missie en het DNA van de organisatie, het “voeden van het publieke debat” rechtstreeks en/of onrechtstreeks kan gebeuren. Deze “onrechtstreekse” aanpak kan bijvoorbeeld extra geduid worden door vorming en informatieverschaffing op te nemen: mensen versterken opdat zijzelf (beter) in staat zijn de publieke dialoog te voeren.
- › Rond de laboratoriumrol wordt in de memorie van toelichting (pagina 14) best ter verduidelijking opgenomen dat het experimenteren met inhoudelijke/methodische alternatieven voor de bestaande aanpak ook binnen deze laboratoriumrol kan worden gemotiveerd. Een voorbeeld zijn de organisaties die werken met afdelingen en groepen: : andere strategieën, inzetten op diverse vormen van vrijwillige inzet,... enten zich ook op evoluties in de brede samenleving en kunnen dus ook perfect in de experimenteerruimte worden opgenomen (het is geen “louter interne” werking).
- › Een sociaal-cultureel volwassenenorganisatie ontwikkelt volgens artikel 3, 16° sociaal-culturele praktijken, voor en met volwassenen, die relevant zijn voor de samenleving. Het moet duidelijk zijn dat de relevantie voor de samenleving gemotiveerd en onderbouwd

---

¹⁴ Zie <https://www.vrijtijdsmonitorvlaanderen.be/participatie-en-toegankelijkheidsinitiatieven#:~:text=Tot%20een%20kansengroep%20behoren%20personen,op%20het%20vlak%20van%20participatie.>

¹⁵ Ter voorbereiding van het huidige decreet werd ook een armoedetoets afgesproken, met volgende motivatie: “*Het nieuwe decreet SCW komt niet voor op de lijst dossiers waarop volgens het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding een armoedetoets moet gebeuren, maar heeft in die mate linken met de werking van verenigingen waar armen het woord nemen en de vrijetijdsparticipatie van mensen in armoede, dat werd beslist om dit toch te doen. Deze afspraak werd gemaakt in overleg tussen het Netwerk tegen Armoede, het kabinet Cultuur en de administratie cjsm*”.

¹⁶ Cfr Memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet, p 6, “Een aanvraag die niet voldoet aan één of meerdere subsidievoorwaarden resulteert in een advies tot niet-subsidiëring”.

wordt door de organisatie zelf. Dit in lijn met volgende passus in de memorie van toelichting: *“Eerder dan het landschap te willen vormgeven is dit decreet met het civiel perspectief geënt op het mogelijk maken en stimuleren van een dynamisch en divers landschap met betrekking tot het sociaal-cultureel volwassenenwerk”* (p 13). De sectorraad adviseert bijgevolg om in de memorie van toelichting bij artikel 3, 16° deze bepaling expliciet te linken aan beoordelingscriterium 2 (art. 16, 2°): de maatschappelijke context die de organisatie zelf omschreven heeft.

Art. 4: doel van het decreet

Bij het overzicht van subsidie-instrumenten dient de subsidiëring voor de belangenbehartiger te worden toegevoegd (hoofdstuk 6).

Art. 6: ontvankelijkheidsvoorwaarden

Bij de ontvankelijkheidsvoorwaarden (4°) staat dat de aanvrager is gevestigd in het Nederlandse taalgebied of in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, en de activiteit van de aanvrager richt zich uitsluitend tot de Vlaamse Gemeenschap. Deze laatste formulering verwijst naar de bijzondere regeling voor Brussel, maar de zinsopbouw wekt wat dit betreft onduidelijkheid. De formulering uit het Cultureelerfgoeddecreet kan worden overgenomen: *“gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, waarbij wegens haar activiteiten de aanvrager moet worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap”*.

Art. 7: procedurele regels

De zinsnede bij 6° *“als dat van toepassing is”*, kan naar de eerste zin worden verschoven, omdat de loutere toevoeging aan het vijfde en zesde lid te beperkt is: ook andere aspecten zijn niet op alle subsidie-instrumenten van toepassing. Verder verwijzen we hier naar de eerdere opmerkingen over wat al dan niet bij delegatie kan worden geregeld.

Art. 9: subsidievereisten

Bij §2, 1° kan de heldere formulering uit het Cultureelerfgoeddecreet worden overgenomen: *“Bij alle publieke communicatie in het kader van de gesubsidieerde sociaal-culturele werking...”*.

Verderop staat bij 7° *“het belang erkennen van het Nederlands bij de uitvoering van de gesubsidieerde activiteiten”* de sectorraad wijst er op dat *“het belang erkennen”* moeilijk operationaliseerbaar is en dus bezwaarlijk overeind kan blijven als een subsidievereiste.

Art. 12: werkingssubsidies

Het moet ook mogelijk zijn dat twee sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een regionale werking samen een derde regio bedienen. Bovendien wordt best verduidelijkt welke organisaties in aanmerking komen door de formulering uit het decreet van 2017 over te nemen: *“alleen de op basis van het decreet van 7/7/2017 erkende en gesubsidieerde organisaties met een regionale werking kunnen een subsidieaanvraag indienen”*. Dit ligt ook in lijn met de toepassing van artikel 23, waar voor de subsidieaanvraag van nieuwe organisaties verwezen wordt naar artikel 16, eerste lid.

Art 14.: Beslissing Vlaamse Regering

Dit artikel bepaalt dat de regering beslist op basis van het advies en eindigt met “en kan hier gemotiveerd van afwijken”. De sectorraad argumenteerde onder het Hoofdstuk IV (autonome politieke ruimte) al uitgebreid over de verstrekkende wijze waarop de autonome politieke ruimte in dit voorontwerp wordt ingevuld.

Art. 15: subsidievoorwaarden werkingsubsidies

In lijn met de GDPR worden bij de toetsing van een subsidievoorwaarde nooit persoonlijke gegevens verwerkt. Deze vermelding is terecht, maar roept wel de vraag op hoe een organisatie feitelijk zou kunnen aantonen zich niet louter te organiseren op etnisch-culturele afkomst en op basis waarvan de evaluatie en beoordeling van “kernegegevens en cijfers” hierop kan/zal kunnen gebeuren?

Art. 16: beoordelingscriteria

In de memorie van toelichting worden strategische doelstellingen (3°) omschreven als algemene doelstellingen, eerder op lange termijn, die extern gericht zijn. Dit vraagt enige nuancering. Strategische doelstellingen zijn “in principe” extern gericht, wat niet uitsluit dat wezenlijke strategische keuzes voor de interne werking in een strategische doelstelling kunnen worden opgenomen.

Operationele doelstellingen (3°) zijn idealiter meetbaar volgens de memorie van toelichting. De sectorraad vraagt om te verduidelijken dat operationele doelen niet SMART geformuleerd moeten worden, maar dat ze vooral richtinggevend zijn. Dit ligt in lijn met het voornemen van de Vlaamse regering om de planlast zo beperkt mogelijk te houden. In die zin kan gemotiveerd worden dat een beleidsplan vooral de keuzes en de richting van de uitvoering helder moet bepalen en onderbouwen. Het doelstellingskader in het beleidsplan wordt dan ook best beschouwd en beoordeeld als een strategisch werkinstrument en niet als een gedetailleerd meerjarenplan. De concrete uitvoering kan dan verder een interne vertaling krijgen, die op zijn beurt getoetst wordt tijdens het evaluatiebezoek.

Bij de relevantie en uitstraling van de werking voor het Nederlandse taalgebied of voor het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad (6°), kan in de memorie van toelichting op pagina 32 de zinsnede “volwassenen bereikt over het gehele Nederlandse taalgebied” worden vervangen door “over verschillende regio’s of provincies”, analoog aan het voorgaande voorbeeld

Rond de rol van vrijwilligers (8°), kan de memorie van toelichting een nuancering toevoegen zoals ook bedoeld in het huidige decreet: het aantal vrijwilligers, hun rol binnen de organisatie,... kan sterk verschillen, afhankelijk van het DNA van de organisatie.

Art. 18: Indexering van subsidies

Het vastleggen van de begroting is een bevoegdheid van het Vlaamse Parlement. Het is niet duidelijk waarom er voor de indexering wordt verwezen naar de Vlaamse Regering.

Art. 24 tot en met art 27: advies beoordelingscommissie en evaluatie werking

Het huidige decreet bepaalt dat elk beoordelingselement (in dit voorontwerp beoordelingscriterium genoemd) beschikt over een aantal onderliggende criteria (in dit voorontwerp subcriteria genoemd). Zowel bij de evaluatie als de beoordeling wordt met een getrappt systeem gewerkt: elk onderliggend criterium moet afzonderlijk worden gescoord. Van zodra één onderliggend criterium een “onvoldoende” scoort, is het bovenliggend beoordelingscriterium “onvoldoende”. Een “onvoldoende” leidt automatisch tot één of meer aanbevelingen, waartoe de organisatie zich moet verhouden.

Het huidige decreet bouwt, vanuit de resultaten van de beoordelingselementen (in dit voorontwerp beoordelingscriteria genoemd), verder naar het uiteindelijke advies. Van zodra op vijf beoordelingselementen “onvoldoende” wordt gescoord is het advies negatief.

De sectorraad meent, vanuit de diverse evaluaties van de toepassing, ook dat het deliberatieve aspect in de beoordeling/evaluatie vergroot mag worden, maar adviseert een andere invulling dan deze die het voorontwerp van decreet lijkt voor te staan.

Het is aan de commissies, respectievelijk de administratie, om af te wegen hoe “zwaar” een “onvoldoende” op een onderliggend subcriterium weegt om het bovenliggend beoordelingscriterium al dan niet een “onvoldoende” te geven. Dit betekent dat het deliberatieve aspect op het niveau van de samenhang van de subcriteria zijn rol moet kunnen spelen.

Eerder in dit advies argumenteerde de sectorraad al op een aantal algemene principes die uit de grondwet en het Cultuurpact voortvloeien. Daarom blijft het belangrijk om in het decreet zo helder mogelijk aan te geven op welke manier men in het uiteindelijke advies/rapport tot het eindresultaat komt. Daarom adviseert de raad om het principe van het huidige decreet te handhaven en als dusdanig in dit voorontwerp op te nemen: een negatief subsidieadvies ontstaat vanaf 5 onvoldoendes op de beoordelingscriteria.

Dit vergroot de deliberatieruimte (op het eerste niveau van de subcriteria) maar zorgt er tegelijk voor dat het gelijk toepassen van de regels op alle organisaties beter kan worden gegarandeerd.

In het laatste lid van artikel 24, 27 staat dat de Vlaamse Regering het belang kan bepalen van de verschillende beoordelingscriteria voor de bepaling van het eindresultaat van het advies. In de memorie van toelichting lezen we voorts: *“Hierbij zal uiteraard het gelijkheidsbeginsel gerespecteerd worden, en blijft het belang dat aan de verschillende beoordelingscriteria toegekend zal worden afhankelijk van en in proportie met de relevantie van de verschillende beoordelingscriteria”*. De sectorraad vraagt zich niet alleen af wat met deze verduidelijking wordt bedoeld, maar vraagt zich ook ten gronde af op welke manier dit kan stroken met het Cultuurpact. Er wordt, noch in het voorontwerp van decreet, noch in de memorie van toelichting, enige indicatie gegeven over hoe bepalend dat “belang” kan zijn voor de uiteindelijke evaluatie of beoordeling. Kan dit betekenen dat het onvoldoende scoren op één van de beoordelingscriteria automatisch moet leiden tot een negatief subsidieadvies of evaluatierapport? Het is o.i. niet aan de Vlaamse Regering om de “relevantie van de verschillende beoordelingscriteria” te bepalen. Dit komt toe aan de decreetgever.

Art. 29: remediëringstermijn

De duur van de remediëringstermijn wordt hier niet benoemd, bedraagt die termijn 12 maanden zoals bepaald in artikel 68?

Art. 31: beslissingstermijn

Het artikel maakt niet duidelijk wanneer de Vlaamse Regering over de werkingsubsidie voor de volgende beleidsperiode beslist.

Art. 33 en 37, 54: indexering

In deze artikelen worden de bedragen nominaal overgenomen uit het decreet van 7 juli 2017. Intussen kenden de subsidie-enveloppes een aantal indexeringen. In het voorontwerp van decreet moeten deze bedragen dus ook geïndexeerd worden sinds de start van het huidige decreet, om een terugval te vermijden. Bovendien moet, analoog aan het huidige decreet, ook een verdere indexering van de nominale bedragen in artikel 33 en 37 decretaal worden ingeschreven.

Art. 35: afbakening regio's

Dit artikel schrijft de mogelijkheid in om als sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een regionale werking te fuseren. Om de kans te geven de concrete toepassing zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de realiteit op het terrein adviseert de sectorraad om aan deze passus *“of als aparte rechtspersonen gezamenlijk op te treden in bepaalde regio's”* toe te voegen.

Art. 38: toekenning subsidies

Aan sociaal-culturele volwassenenorganisaties met een regionale werking met een negatief subsidieadvies, die na de beoordeling van het remediëringsrapport een positief remediëringsadvies krijgen, kent de Vlaamse Regering voor de nieuwe beleidsperiode een subsidiebedrag toe. De voorwaardelijke formulering in artikel 38 is dus onterecht.

Het decreet gaat ervan uit dat de werkingen van de regionale organisaties samen Vlaanderen- en Brussel-dekkend zijn. Dit betekent dat als er voor een organisatie een negatief subsidieadvies is, de Vlaamse Regering initiatief neemt in het licht van de noodzaak om de continuïteit in de betrokken regio te garanderen. Daarom adviseert de sectorraad om, bij een negatief subsidieadvies de passus uit het huidige decreet over te nemen: *“bij de beslissing houdt de Vlaamse Regering rekening met de noodzaak om de continuïteit van sociaal-cultureel volwassenenwerk en sociaal-culturele participatie in de betrokken regio te garanderen en kan ze in het licht van die noodzaak initiatief nemen”*.

Art. 48: bovenlokaal karakter

De sectorraad stelt voor om, voor alle duidelijkheid, *“minstens een bovenlokaal karakter”* op te nemen in plaats van *“een bovenlokaal karakter”*.

Art. 51: tussenkomsten buitenlandse actoren

Alle organisaties die een werkingsubsidie ontvangen binnen dit decreet, en hun afdelingen (voor zover zij over een rechtspersoonlijkheid zonder winstgevend doel beschikken) kunnen een aanvraag indienen voor een tussenkomst in de kosten voor een initiatief met buitenlandse actoren. De sectorraad stelt voor om voor lokale afdelingen ook feitelijke verenigingen toe te laten.

Het nieuwe decreet is een verruiming van de huidige scope van initiatieven, maar de memorie van toelichting vermeldt nog de huidige, beperktere, regels.

Art. 52: beleidsveld cultuur

Een aanvraag voor een tussenkomst in de kosten voor een initiatief met buitenlandse actoren kan gesubsidieerd worden als ze voldoet aan de subsidievoorwaarde dat het initiatief zich in het beleidsveld cultuur bevindt. Sociaal-culturele organisaties zijn dikwijls georganiseerd op basis van doelgroepen en/of thema's. De internationale partnerschappen, expertise-uitwisselingen,... zijn hierop bijgevolg georiënteerd. Deze brede en diverse sociaal-culturele scope wordt soms te smal beoordeeld binnen het "beleidsveld cultuur". Vraag is ook wat de meerwaarde van dit criterium nog is als in artikel 51 de aanvragers worden afgebakend binnen het sociaal-cultureel domein en in artikel 53 wordt beoordeeld op basis van de meerwaarde voor de organisatie. Dit artikel kan geschrapt worden.

Art. 53: internationale uitstraling

De meerwaarde voor de internationale uitstraling van de sector is een nieuw criterium. De sectorraad vraagt om hier geen apart, exclusief, criterium van te maken, maar het te koppelen aan 1° "de meerwaarde van het initiatief voor de organisatie of, indien van toepassing, voor de internationale uitstraling van de Vlaamse sociaal-culturele sector".

Art. 54: jaarlijkse bijdragen

De Vlaamse Regering kan een gedeelte van de jaarlijkse bijdragen ten laste nemen waartoe de erkende en gesubsidieerde organisaties voor sociaal-cultureel volwassenenwerk die lid zijn van de Federatie Sociaal-cultureel werk en Amateurkunsten, krachtens de statuten van die federatie verplicht zijn. De sectorraad stelt voor om de huidige formulering te behouden "de Vlaamse Regering neemt een deel...".

Art. 55: subsidie belangenbehartiger

De Vlaamse Regering kan de subsidie toekennen aan De Federatie. Correcer is om, zoals in het huidige decreet, "de Vlaamse Regering kent" op te nemen.

Art. 57: verwerking persoonsgegevens

De uitwerking rond het opvragen van persoonsgegevens is te vaag. Dit wordt best concreter gemaakt door categorieën van personen te koppelen aan de eraan verbonden persoonsgegevens (bv. rijksregisternummer niet verbinden aan vrijwilligers, mandaten énkél verbinden aan externe experts (omwille van de uitsluitingsregels in het decreet),...) en in de memorie van toelichting telkens te motiveren waarom deze elementen in het decreet staan.

De vraag stelt zich waarvoor de "taalvaardigheid" moet worden verwerkt én op basis van welke gegevens dit zal gebeuren.

Art. 67: beoordelingscriteria Avansa

Het artikel voor organisaties met een regionale werking bevat foutief de criteria voor landelijke organisaties.

Onduidelijkheden en incorrectheden in de memorie van toelichting

- › In de memorie van toelichting staat 'om de sociaal-culturele rollen waar te maken zetten sociaal-culturele volwassenenorganisaties doelgericht en methodisch onderbouwd in op een mix van veranderingsprocessen, in dit decreet verder de sociaal-culturele functies genoemd'. Dit verwijst naar het theoretisch concept waarbij rollen en functies aan elkaar gekoppeld worden om zo tot veranderingsprocessen te komen. Volgens de sectorraad is de passage zoals nu opgenomen, niet correct. Het is de mix van functies die tot de veranderingsprocessen leidt.
- › In de memorie van toelichting staat onterecht dat in het volwassenenonderwijs slechts de educatieve functie centraal staat.
- › In de memorie van toelichting worden (p. 30) heel wat voorbeelden van emancipatieprocessen geciteerd, maar belangenorganisaties voor mensen met een handicap/beperking worden niet vermeld.
- › De laboratoriumrol wordt expliciet gelinkt aan de projectregeling in de memorie van toelichting, en niet aan de reguliere werking. Onrechtstreeks zit het vevat onder innovatie, maar de linkt wordt te exclusief en prominent naar voor geschoven bij de projectregeling.
- › Bij de regio-omschrijving is Limburg stelselmatig vergeten.
- › De beoordeling vindt niet in het voorlaatste maar in het laatste jaar plaats (p.19).
- › Artikel 69 beoogt in te gaan op 1 april 2024 in plaats van 2014

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk,
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiere, secretaris

Bijlagen: voorontwerp van decreet en memorie - 27 mei 2022

**Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van
persoonsgegevens**

Advies wetgeving VTC nr. 2022/079 van augustus 2022

(zie datum ondertekening)

over

tekst	ontwerp van ministerieel besluit
van	van de Vlaamse minister bevoegd voor cultuur
titel	over de verwerking van persoonsgegevens door publiek vzw in het kader van de uitvoering van een Vlaamse Vrijetijdspas
roepnaam	(ministerieel besluit persoonsgegevens publiek vzw)
datum	zoals meegedeeld op 19 juli 2022

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Jan Jambon, Minister – president van de Vlaamse regering en Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management van 19 juli 2022, ontvangen door de VTC op 19 juli 2022;

Gelet op de schriftelijke procedure wegens de hoogdringendheid;

Brengt het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Cultuur (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een ontwerp van ministerieel besluit *over de verwerking van persoonsgegevens door publiek vzw in het kader van de uitvoering van een Vlaamse Vrijetijdspas* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.

2. Het verzoek om spoedbehandeling werd gemotiveerd door het feit dat de dienstverlening die publiek vzw met de UiTPas aanbiedt in het gedrang komt. Hiervoor heeft publiek vzw nood aan toegang tot het rijksregister en deze toegang is volgens de federale overheid enkel mogelijk mits voldoende juridische grondslag. Met deze juridische grondslag kan publiek vzw haar aanvraag voor toegang tot het rijksregister formeel indienen en afronden.
3. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

4. Publiek vzw zal de toekomst van vrijetijdsparticipatie in het Nederlandse taalgebied en het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad mee vormgeven. Ze doet dit vanuit de bewezen kracht van hedendaagse technologie en collectieve marketing met haar diensten UiTdatabank en UiTPAS als onderbouw. Als matchmaker tussen vraag en aanbod in het publieke vrijetijd domein verzekert publiek vzw de verdere uitbouw van haar diensten ter ondersteuning van vrijetijdsinformatie- en participatie, en dit met een duidelijk educatieve opdracht en systematisch in nauwe samenwerking met partners op het terrein.
5. Op de kredieten van de algemene uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022 begrotingsartikel HB0-1HBA2AA-WT wordt een bedrag van 703 896,30 euro toegekend aan publiek voor de uitrol van de UiTPAS in het jaar 2022 zoals overeengekomen in de beheersovereenkomst 2022.
6. Om de continuïteit van de UiTPAS-dienstverlening naar mensen in armoede te verzekeren is een automatische koppeling met het Rijksregister en MAGDA nodig. De voorwaarde hiervoor is dat bepaalde essentiële elementen m.b.t. de verwerking van persoonsgegevens decretaal verankerd worden. Gelet op de noodzaak van continuïteit inzake de UiTPAS-dienstverlening worden deze elementen tijdelijk vastgelegd in dit ministerieel besluit, in afwachting van een toekomstige decreetswijziging.
7. De volgende bepaling van het Ontwerp heeft betrekking op de verwerking van persoonsgegevens :

Artikel 1. §1.

In dit artikel wordt verstaan onder:

1° algemene verordening gegevensbescherming: verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming);

2° decreet houdende de uitgavenbegroting: het decreet van 23 december 2021 houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022;

3° Event-organisatoren: De organisaties en entiteiten welke UiTPAS aanvaarden en op basis van UiTPAS individuele pashouders punten laten sparen, voordelen aanbieden in ruil voor gespaarde punten en pashouders met kansentariaf een aanzienlijke korting op de deelnameprijs bieden;

4° publiek: de vereniging zonder winstoogmerk publiek, met ondernemingsnummer 0475.250.609;

5° UiTPAS: de Vlaamse Vrijetijdspas zoals vermeld in artikel 12, §1 van het decreet houdende de uitgavenbegroting;

§2. Publiek treedt op als verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van de algemene verordening gegevensbescherming, voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van haar decretale opdracht zoals bepaald bij artikel 12, § 1, van het decreet houdende de uitgavenbegroting, in het bijzonder de ontwikkeling, de uitrol en het beheer van de UiTPAS.

§3. De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens, in het kader van de uitvoering van dit besluit:

1° Medewerkers en aangestelden van publiek;

2° Medewerkers en aangestelden van steden, gemeenten, regio's die gebruik maken van de UiTPAS, met het oog op het toekennen van de UiTPAS en het beheer en toekenning van kortingen, en hun verrekening;

3° Medewerkers en aangestelden van event-organisatoren met het oog op het controleren van de UiTPAS en het toekennen van kortingen en voordelen.

§4. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit besluit heeft betrekking op volgende categorieën van betrokkenen:

1° De houders van een UiTPAS voor de standaardtoepassing als spaar- en voordelenprogramma gekoppeld aan vrijetijdsactiviteiten;

2° De houders van een UiTPAS met kansenstatuut met het oog op een kortingstarief.

§5. De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit besluit heeft betrekking op volgende categorieën van persoonsgegevens:

1° identificatiegegevens, rijksregisternummer of identificatienummer van de sociale zekerheid en andere identificatiegegevens;

2° geboorteplaats en –datum;

3° geslacht;

4° nationaliteit;

5° hoofdverblijfplaats;

6° kansenstatuut, aan de hand van het statuut verhoogde tegemoetkoming.

§6. De verwerkingsverantwoordelijke vraagt in eerste instantie de persoonsgegevens en andere gegevens op bij de authentieke gegevensbronnen, vermeld in artikel 5 van het besluit van de Vlaamse Regering van 15 mei 2009 houdende de uitvoering van artikel III.66, III.67 en III.68 van het Bestuursdecreet van 7 december 2018. Bij gebrek daaraan kan de verwerkingsverantwoordelijke die gegevens verkrijgen bij de aanvrager.

De verwerkingsverantwoordelijke wisselt in het kader van de uitvoering van dit besluit minstens de volgende persoonsgegevens uit met de volgende instanties:

- 1. het statuut verhoogde tegemoetkoming van de betrokkenen, met de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid;*
- 2. het rijksregisternummer, de identificatiegegevens van de betrokkenen met het Rijksregister van de natuurlijke personen.*

De uitwisselingen van persoonsgegevens vinden plaats met tussenkomst van de bevoegde dienstenintegratoren, vermeld in art. 3 van het Decreet houdende de oprichting en organisatie van een Vlaamse dienstenintegrator van 13 juli 2012.

§7. De persoonsgegevens worden bewaard zolang de registratie van de betrokkene als pashouder actief is. De betrokkene kan de registratie steeds op eigen initiatief stopzetten. Zodra de registratie wordt stopgezet, worden de gegevens van de betrokkene geanonimiseerd.

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

8. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn:
- 1° de houders van een UiTPAS voor de standaardtoepassing als spaar- en voordelenprogramma gekoppeld aan vrijetijdsactiviteiten;
- 2° de houders van een UiTPAS met kansenstatuut met het oog op een kortingstarief
- en dat het minstens de volgende gegevens lijkt te betreffen :
- 1° identificatiegegevens
- 2° geboorteplaats en –datum;
- 3° geslacht;
- 4° nationaliteit;
- 5° hoofdverblijfplaats;
- 6° kansenstatuut.
9. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.
10. Terloops doet de VTC opmerken dat artikel 1 § 4 spreekt van “betrokken” waar dit overduidelijk “betrokkenen” dient te zijn.

2. Kwaliteit van de regelgevende grondslag

11. De wettelijke basis van het Ontwerp is het decreet van 23 december 2021 houdende de uitgavenbegroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het begrotingsjaar 2022, artikel 12 §1, waar de bewuste subsidie ingeschreven is.
- Voor het aanwenden van begrotingskredieten geeft artikel 6,2 ° van het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot delegatie van beslissingsbevoegdheden aan de leden van de Vlaamse Regering, delegatie aan de leden van de Vlaamse regering.
- Het besluit van de Vlaamse Regering van 2 oktober 2019 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, duidt in artikel 2 §2,2° de heer Jan Jambon aan voor cultuur.
12. Het decreet bevat geen bepalingen inzake de bescherming van persoonsgegevens.

13. Het komt de stellers van het Ontwerp toe om erover te waken dat – en dit ook voor de bestaande wet- en regelgeving - elke verwerking die in onderhavige context zal plaatsvinden een rechtvaardigingsgrond vindt in artikel 6 AVG.
14. Het Ontwerp vermeldt niet expliciet op grond van welke rechtvaardigingsgrond in de AVG de verwerking van persoonsgegevens zal plaatsvinden. De VTC gaat er van uit dat de gegevens verwerkt worden op basis van de rechtvaardigingsgrond “taak van algemeen belang”, nu het dossierbeheer betreft. De VTC beveelt aan om de rechtvaardigingsgrond toe te voegen aan het Ontwerp.
15. De VTC wenst in herinnering te brengen dat elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM¹, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen² van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.³
16. Voor verwerkingen op basis van artikel 6, lid 1, e), AVG⁴, die niet zozeer betrekking hebben op het privé-leven, maar eerder enkel op de bescherming van persoonsgegevens, moet het doeleinde voldoende duidelijk blijken uit de taak van algemeen belang of voor de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is verleend door unierecht of lidstatelijk recht. Andere elementen van de verwerking die al duidelijk (eventueel impliciet) blijken uit de bestaande wetgeving moeten niet per se herhaald worden. De VTC vindt het niettemin een goede praktijk om dat wel te doen om een uniform kader te creëren waarop verschillende uitvoeringsbesluiten kunnen steunen. Bovendien maakt dit het veel gemakkelijker om de verwerkingen van persoonsgegevens te toetsen aan de AVG, zowel voor de toezichthouder als voor de betrokkenen. Er is dus een onderscheid te maken tussen de legaliteitstoets (eisen waaraan de wettelijke basis moet voldoen om geldig te zijn) en de conformiteitstoets aan de AVG.
17. Aangezien met de vermelding van de essentiële elementen ook minstens gedeeltelijk tegemoetgekomen wordt aan artikel 5, 1, a), AVG, dat bepaalt dat persoonsgegevens moeten worden verwerkt op een wijze die ten aanzien van de betrokkene behoorlijk en transparant is, zal het ontbreken van deze elementen zwaardere transparantiemaatregelen vragen. Er zal immers niet naar wetgeving waarin de verwerking uitdrukkelijk geregeld is, kunnen verwezen worden.

---

¹ Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden.

² Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

³ EHRM, arrest *Rotaru c. Roumania*, 4 mei 2000; GWH 23 april 2015, arrest nr. 44/2015, 63; GWH 5 oktober 2017, arrest nr. 100/2017, 17; GWH 15 maart 2018, arrest nr. 29/2018, 26; GWH 14 januari 2021, arrest nr. 2/2021, overw. B.22.1.e.e.; GWH 18 november 2021, arrest nr. 158/2021, overw. B.6; GWH 9 december 2021, B.53.1-B.53.2; R.v.St, adv. 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp van wet *betreffende maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie*, Parl.St. Kamer, 2020-2021, doc. nr. 551951/001, 94-98; SCHRAM, F., *Privacy & persoonsgegevens. Handboek*, Brussel, Politeia, 2019, 75-98, 111-116; DEGRAVE, E., "*L'é-gouvernement et la protection de la vie privée – Légalité, transparence et contrôle*", Collection du CRIDS, Larcier, Brussel, 2014, p. 161 e.v.

⁴ “e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen;”

18. De opstellers van de wettelijke en reglementaire teksten zullen moeten inschatten of de beoogde verwerking een meer uitgewerkte rechtsgrond nodig heeft. Daarbij moet in eerste instantie gekeken worden naar de graad van inmenging van de overheid in het privé-leven.
19. Hierbij moet er op gelet worden dat in een eventueel uitvoeringsbesluit (mits delegatie aan de Vlaamse Regering) verdere modaliteiten kunnen worden bepaald, maar dat de essentie in het decreet zelf moet worden opgenomen, wat nu nog niet het geval is. De VTC verwijst naar de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof inzake delegatie door de wetgever⁵.
20. De VTC heeft begrepen dat het Ontwerp eigenlijk een soort van tussenoplossing is. De adviesvrager lijkt te begrijpen dat deze decretale basis noodzakelijk is, maar stelt dat het Ontwerp een overgangsmaatregel is omdat de decretale basis tijd vraagt. De essentiële elementen zouden dan in het Participatiedecreet (of het decreet dat daarvan in de plaats komt) komen.
21. De VTC heeft in se geen bezwaar tegen deze werkwijze op voorwaarde dat de overgangperiode beperkt blijft tot maximaal één jaar en het Ontwerp aangepast wordt in functie van huidig advies.

3. Doelbinding

22. Persoonsgegevens moeten voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld en mogen vervolgens niet verder op een met die doeleinden onverenigbare wijze worden verwerkt (artikel 5, 1, b), AVG).

Het volgende doeleinde kan uit het Ontwerp afgeleid worden : het verwerken van aanvragen voor een spaar-of voordelenprogramma of een kortingstarief in verband met vrijetijdsactiviteiten. De VTC beveelt aan om het doeleinde op te nemen in het Ontwerp.

Daarnaast is er in de motivering van het Ontwerp sprake van “hedendaagse technologie en collectieve marketing”. Er dient verduidelijkt te worden wat er bedoeld wordt met “collectieve marketing”, ook in functie van het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling.

4. Verantwoordelijkheid

23. Artikel 4.7) AVG bepaalt dat voor de verwerkingen waarvan de regelgeving het doel en de middelen vastlegt, de **verwerkingsverantwoordelijke** diegene is die daarin als dusdanig wordt aangewezen.
24. Het Ontwerp duidt Publiq aan als verwerkingsverantwoordelijke.
25. De decreetgever, de Vlaamse Regering en de verwerkingsverantwoordelijken moeten nagaan of het uitvoeren van een **gegevensbeschermingseffectenbeoordeling** (GEB - artikel 35 AVG)⁶ voor de verschillende gegevensstromen al dan niet noodzakelijk is.

---

⁵ bv. GwH nr. 166/2011, 10 november 2011, overw. B.43.3 e.v., GwH nr. 158/2021, 18 november 2021, overw. B.8.4.2.

⁶ Voor meer uitleg over en model van GEB, zie:

- <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-dpia>

- Info op website van de federale Gegevensbeschermingsautoriteit:

<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/professioneel/avg/effectbeoordeling-geb>

- Aanbeveling CBPL nr. 01/2018 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

- Richtlijnen Groep 29 (WP 248) (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/handleiding-gegevensbeschermingseffectbeoordeling.pdf>)

26. De VTC meent alvast dat het uitvoeren van een GEB verplicht zal zijn gelet op **de lijst van de VTC**⁷ met verwerkingen waarvoor een Vlaamse bestuursinstantie een GEB moet uitvoeren conform artikel 35.4 van de AVG.
27. De VTC verwijst in dit kader naar de punten:
- 3) wanneer er op systematische wijze bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG, evenals persoonsgegevens met betrekking tot strafrechtelijke veroordelingen of strafbare feiten zoals omschreven in artikel 10 van de AVG of gegevens van zeer persoonlijke aard (zoals financiële gegevens en gegevens over inkomen en vermogen, werkloosheid, betrokkenheid van jeugdzorg of maatschappelijk werk, gegevens omtrent huishoudelijke en privé-activiteiten, locatiegegevens) worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. GEVOELIGE GEGEVENS [criteria 4 en 5];
- 9) wanneer er op grote schaal gegevens van kwetsbare segmenten van de bevolking ingezameld worden of op systematische wijze worden uitgewisseld tussen meerdere verwerkingsverantwoordelijken. KWESTBARE PERSONEN [criteria 5 en 7];
28. De VTC wijst erop dat een GEB aan de VTC kan worden voorgelegd voor advies. Bij een hoog risico is de consultatie van de VTC verplicht⁸.

5. Minimale gegevensverwerking

29. Conform artikel 5.1, c), AVG, moeten de persoonsgegevens toereikend, ter zake dienend en beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
30. De categorieën **betrokkenen** en categorieën **gegevens** zijn aangehaald onder randnummer 8.
31. Het is de VTC niet duidelijk waarom de volgende gegevens gevraagd worden : geboorteplaats, geslacht, nationaliteit zodat de VTC aanbeveelt om deze niet te verwerken, zeker omdat het deels om gevoelige gegevens gaat.
32. Verder is het de VTC evenmin duidelijk wat een “kansenstatuut” is, begrip dat ook niet gedefinieerd wordt. Is het beperkt tot personen die een verhoogde tegemoetkoming genieten ? De VTC beveelt aan om een definitie op te nemen.
33. Terecht voorziet het Ontwerp dat de gegevens bij voorkeur opgevraagd worden bij de authentieke gegevensbron.
34. Wat de ontvangers betreft: volgens het Ontwerp gaat het om:
- 1° medewerkers en aangestelden van publiek;
- 2° medewerkers en aangestelden van steden, gemeenten, regio's die gebruik maken van de UiTPAS, met het oog op het toekennen van de UiTPAS en het beheer en toekenning van kortingen, en hun verrekening;
- 3° medewerkers en aangestelden van event-organisatoren met het oog op het controleren van de UiTPAS en het toekennen van kortingen en voordelen.

---

⁷ Beslissing VTC nr. O/2020/01 van 14 januari 2020 betreffende Aanname van de lijst met verwerkingen waarvoor een Gegevensbeschermingseffectbeoordeling dient te worden uitgevoerd conform artikel 35.4 van de Algemene Verordening Gegevensbescherming door Vlaamse bestuursinstanties
https://overheid.vlaanderen.be/sites/default/files/media/VTC/VTC_O_2020_01_DPIA_lijsten_v1_voor_web.pdf

⁸ Artikel 36, AVG bepaalt dit als volgt: “Wanneer uit een gegevensbeschermingseffectbeoordeling krachtens artikel 35 blijkt dat de verwerking een hoog risico zou opleveren indien de verwerkingsverantwoordelijke geen maatregelen neemt om het risico te beperken, raadpleegt de verwerkingsverantwoordelijke voorafgaand aan de verwerking de toezichthoudende autoriteit.”

Verder de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid en het Rijksregister, waar gegevens opgevraagd worden en persoonsgegevens aan meegegeeld worden.

35. In het Ontwerp wordt specifiek de **mededeling** geregeld van gegevens. Er zal rekening moeten gehouden worden met artikel 8 van het Vlaams e-govdecreet van 18 juli 2008, dat aan Vlaamse instanties de verplichting oplegt om protocollen af te sluiten voor de mededeling van persoonsgegevens aan andere overheden. Verder, wat de federale overheden betreft, met artikel 20 van de WVG en artikel 46 van de wet van 15 januari 1990 houdende oprichting en organisatie van de Kruispuntbank van de sociale zekerheid dat de kamer sociale zekerheid en gezondheid van het informatieveiligheidscomité belast met het verlenen van een beraadslaging voor mededelingen van persoonsgegevens die de gezondheid betreffen, zoals opgelegd door artikel 42 van de wet van 13 december 2006 houdende diverse bepalingen betreffende gezondheid.
36. De VTC wijst erop dat optioneel advies aan haar kan gevraagd worden over een ontwerpprotocol.
37. De VTC beoordeelt het positief dat er gewerkt zal worden met dienstenintegratoren.
38. Verder zal er rekening gehouden moeten worden de artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen die een machtigingsvereiste instellen van de minister bevoegd voor Binnenlandse Zaken voor het gebruik van het rijksregisternummer⁹.
39. Krachtens artikel 5.1, e) AVG mogen persoonsgegevens niet langer worden bewaard, in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkenen te identificeren, dan noodzakelijk voor de verwezenlijking van de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt.
40. Wat de **bewaartermijn** betreft voorziet het Ontwerp dat de persoonsgegevens worden bewaard zolang de registratie van de betrokkene als pashouder actief is en dat de betrokkene de registratie steeds op eigen initiatief kan stopzetten. Zodra de registratie wordt stopgezet, worden de gegevens van de betrokkene geanonimiseerd.
41. Er zijn dus toch minstens criteria die toelaten de bewaartermijn te bepalen.

6. Juistheid

42. Persoonsgegevens moeten juist zijn en zo nodig worden geactualiseerd (artikel 5, 1, d), AVG).
43. Het Ontwerp bevat geen bepalingen hierover. De VTC beveelt aan dat de verwerkingsverantwoordelijke hiertoe de nodige maatregelen nemen.

7. Rechten van de betrokkenen en transparantie

44. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
45. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 44, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

---

⁹ Zie artikelen 5 en 8 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen.

8. Beveiligingsmaatregelen

46. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
47. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens mogelijk delicate gegevens betreft een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
48. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering en versleuteling van persoonsgegevens;
  - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
  - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;
  - een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
49. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling¹⁰ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen¹¹ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer¹² en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichhouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom¹³.
50. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁴.

III. BESLUIT

51. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- in artikel 1 § 4 het woord "betrokken" wijzigen in "betrokkenen" (luik 1);
  - de rechtvaardigingsgrond toevoegen aan het Ontwerp (luik 2);
  - de essentiële elementen binnen een jaar opnemen in decreet en het Ontwerp aanpassen aan het advies (luik 2);
  - het doeleinde opnemen in het Ontwerp (luik 3);
  - verduidelijken wat bedoeld wordt met "collectieve marketing" (luik 3);

---

¹⁰ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

¹¹ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

¹² Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Verschillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

¹³ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁴ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

- een gegevensbeschermingseffectenbeoordeling uitvoeren (luik 4);
- geboorteplaats, geslacht en nationaliteit niet verwerken (luik 5);
- “kansenstatuut” definiëren (luik 5);
- de nodige maatregelen nemen voor de juistheid van de gegevens (luik 6);
- de transparantiemaatregelen uitwerken (luik 7).

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2022-08-08 23:01:22 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed

